

Ängbyplan

Några av Norra Ängbys första småstugor i kvarteret Bålyxan. Foto 1932, Stockholms fastighetskontor. Stockholms stadsmuseum.

Stora Ängby, eller Ängby slott som det också kallas i dag, ligger mitt i småstugeområdet Norra Ängby. På 1600-talet var huvudbyggnaden omgiven av en trädgård med äppel-, päron- och bergamotträd och två ruddammar. Till ägorna hörde förutom åkermark, ängar, skog och mulbete även fiske i Mälaren och Kyrksjön samt torpen Solbase och Komöte. Från början lydde gården under Åkeshovs slott men blev på 1650-talet ett självständigt säteri. Exteriört är huvudbyggnaden i karolinsk stil välbevarad och invändigt finns vackra kakelugnar och praktfulla stucktak.

År 1904 köpte Stockholms stad Stora Ängby för att kunna ge plats åt nya förstäder. Det skulle dröja ända till början av 1930-talet innan gårdens jordbruk lades ned och Norra Ängby växte fram och blev stans största småstugeområde. 1931–38 byggdes här 1 200 småstugor genom självbyggeri under ledning av Stockholms stads fastighetskontor.

Med småstugeområdena ville stadens myndigheter skapa egna hem med trädgård i en vacker miljö åt arbetare och lägre tjänstemän. För att slippa en hög kontantinsats fick de själva bidra med arbetskraft, vilket skulle motsvara en tiondel av hela byggets kostnad. Byggnadsdelarna fabriktillverkades i element för att

husen skulle vara billiga och lätta att uppföra. Bebyggelsen placerades i huvudsak på det som tidigare var åker. De skogsbevuxna höjderna sparades som grönytor tillgängliga för alla.

Vid själva Ängbyplan byggdes 1936 en envåning affärslänga med en arbetarbod och manufaktur. Här kunde man också köpa kött, mjölk och specier. Byggnaden finns kvar men är förändrad och klädd med blå plåtpanel. På tomten intill uppfördes 1946 en barnstuga. Ängbygården fungerar fortfarande som daghem och är till det yttre i stort sett oförändrad. Från början fanns där utrymmen för spädbarn, koltbarn, barnträdgårdsbarn, eftermiddagsbarn, ett lekkök och en läkarmottagning.

Alldeles intill tunnelbanestationen ligger en byggnad i vinkel uppförd 1948. Den rymde ett spädbarnshem med bostadsrum för personalen och var enligt sin tid en förstklassig barnhemsanläggning. Nu används huset som daghem och fyller en del av det stora behov av barnomsorg som finns i de mycket omtyckta bostadsområdena Norra och Södra Ängby.

Tunnelbanestation Ängbyplan invigdes 1952.